

pp

ptujski

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
IN KOOPERANTOV
MESOKOMBINATA PERUTNINA PTUJ
LETO VI. ŠT. 10 NOVEMBER 1982

perutninar

||325451

KONGRES ZSS JE ZA NAMI PRED NAMI SO NALOGE

Delavci združeni v Zvezi sindikatov Slovenije, se vse bolj zavedamo svoje pomembne politične vloge pri uveljavljanju pravic delavcev in zagotavljanju pogojev dela. To se je še posebej pokazalo na minulem, X. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil 11., 12. in 13. oktobra v Kulturnem domu Ivana Cankarja v Ljubljani. Iz vseh krajev Slovenije se nas je zbralo 761 delegatov, sodelovalo pa je še precejšnje število delegacij iz vseh republik in pokrajin ter iz tujine. Ptujsko občino nas je zastopalo 15 delegatov sindikatov vseh dejavnosti, med njimi pa smo 3 zastopali agroživilstvo in trgovino naše občine.

Prvi dan je po otvoritvi kongres izvolil svoja delovna telesa, določil način svojega dela in dnevni red. Ob koncu prvega plenarnega dela kongresa je predsedstvo kongresa predlagalo pet komisij v katerih smo delegati in gostje delali drugi dan kongresa.

Kongres je nadaljeval delo v naslednjih komisijah:

— ZSS pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije na socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih temeljih,

— ZSS v boju za odločilno vlogo delavcev v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja,

— ZSS pri uveljavljanju politike združevanja dela in sredstev na socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih temeljih,

— ZSS pri uresničevanju socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih načel pridobivanja in razporejanja dohodka in čistega dohodka

ter delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela,

— politična, organizacijska ter kadrovska krepitev in statut ZSS.

pripravljene, ki so izražale aktualen trenutek naše družbe, interes združenega dela in delavcev.

Tudi mi smo prijavi razpravo z naslovom »Gospodar-

kem izvozu in hitri preorientaciji v izvoz neizogibne. Kmetijci v občini Ptuj kljub močnemu izvozu — predvsem v naši delovni organizaciji — nismo v stanju zagotoviti za-

Naš delegat na X. kongresu ZSS, Mirko Slana, na delovnem mestu

Glede na gospodarsko situacijo se je skoraj polovica delegatov odločila za delo v prvi komisiji: ZSS pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije na socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih temeljih. Za delo v tej komisiji smo se odločili tudi mi.

Za razpravo se je v prvi komisiji prijavi 115 delegatov. Razpravljalci so imeli razprave sorazmerno dobro

skia stabilizacija — borba za čimvečji izvoz in nemoteno preskrbo s hrano v občini«, ki je bila zbir zaključkov razprav v vseh osnovnih organizacijah in konferencah sindikatov agroživilstva in trgovine naše občine. Referat je v imenu naše delegacije podala Mihaela Pišek iz Kmetijskega kombinata.

V referatu so bili poudarjeni predvsem izvozni uspehi in težave, ki so v tako veli-

dstnih deviznih sredstev pri sedaj veljavni devizni participaciji, da bi si zagotovili najnujnejše za redno proizvodnjo kot so: krmne komponente, umetna gnojila in škropiva, nujni rezervni deli za stroje in opremo. V referatu so bile postavljene tudi zahteve po sprejemljivejši devizni participaciji za kmetijstvo, saj smo proizvajalci hrane, katero družba postav-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Končan 11. kongres ZSMS

V dneh 23. in 24. oktobra se je končal 11. kongres ZSMS v Novem mestu, na katerem je bilo prisotnih 413 delegatov. Prvega dne je najprej kot gost kongresa govoril Andrej Marinc, predsednik CK ZKS Slovenije. Z njim pa so bili še Janez Zemljarič, Franc Šetinc, Vinko Hafner ter še nekaj drugih družbenopolitičnih delavcev SRS. Delegati so se odločili, da tridnevni kongres zaradi stabilizacijskih prizadevanj skrajšajo na dva dni, kar je vsekakor treba pozdraviti. Dosedanji podpredsednik republiške konference ZSMS, Bojan Firk, je dejal, da smo s tem mladi pokazali, da se da tudi z minimalnimi sredstvi, brez značk, banketov in pa ob dela prostih dneh organizirati takšen kongres.

Ko je bila končana plenarna seja, so se delegati razdelili v pet komisij, ki so nadaljevale delo po področjih. Omeniti velja komisijo, ki je razpravljala o zaposlovanju mladih. Po podatkih, ki so bili izneseni, je bilo letos zaposlenih le 5400 pripravnikov od 8000 načrtovanih. Prihodnje leto jih bodo zaposlili še manj in to 4500, od tega pa le 2500 za nedoločen čas. Dosti več mladih bi si rešilo problem, če pri nas ne bi imeli zaposlenih še vedno 10.728 upokožencev, če ne bi bilo 36.900 pogodb o delu in če ne bi bilo letno 16,9 milijona nadur. Mislim, da je premalo če se samo mladi borimo proti temu, ampak je tu potrebna širša pomoč.

(Nadaljevanje s 1. strani)

lja na vrh prioritete. Zavzeli smo se za enotno ureditev celotnega jugoslovanskega trga, za večje izvozne stimulacije, saj se nam pojavljajo veliki izpadi dohodka pri izvoženem blagu.

Terjali smo pravičnejšo razdelitev bremen stabilizacije na vse udeležence proizvodnega procesa, močneje pa naj ta bremena čutijo tisti, ki so se preveč zadolževali v tujini (spomnili se boste, da so to prav tiste zahteve, ki so jih pred kongres postavili delavci naše delovne organizacije).

Zelo zaskrbljujoč je tudi podatek, da 43 odstotkov mladih do 25 leta starosti nima rešenega stanovanjskega problema. Vsekakor je naloga OO ZSM, da tudi tu pomaga. Malo bolj pa smo lahko zadovoljni pri gradnji študentskih domov, saj podatki govorijo, da je vse manj mladih, ki niso mogli biti sprejeti.

Janez Žampa iz Ptuja je v svoji komisiji spregovoril o problemih mladih kmetovalcev. Poudaril je, da vse preveč mladih odhaja s kmetij in da je preveč razlik med mladimi delavci in pa kmeti. Naloga OO je, da se zavzemajo za odpravo teh razlik.

»Mlade kmetovalce je treba prepričati z zgledi, da ostanejo na kmetijah in da je le z njihovo vključitvijo v družbeno organizirano proizvodnjo možno doseči večjo proizvodnjo hrane in jim zagotoviti ustrezen dohodek ter tudi druge pravice, enakovredne delavčevim. Prav tako bomo morali okrepiti samoupravne odnose v zadružnih enotah, tako da bomo mlade še v večji meri vključevali v samoupravne organe,« je dejal Žampa.

Na koncu so se delegati odločili, da kongresa ne bodo več sklicevali vsaka 4 leta, ampak po potrebi.

Na kongresu so izvolili tudi novo vodstvo ZSMS. Za predsednika republiške konference ZSMS je bil izvoljen Andrej Brvar, za podpredsednika republiške konference Saša Dragoš, za sekretarja pa Bojan Žlender. F. B.

Referat je bil zelo objektivni in smatram, da je bil eden boljših, saj je požel velik aplavz in odobravanje prisotnih. Prav to, da so vsi delegati prišli na kongres pripravljeni in so zavzeto sodelovali s konkretnimi prispevki v razpravah, je dalo kongresu smisel pomembnega dogodka. Še pomembnejši pa bo, če bomo vsi zavestno in dosledno izpolnjevali naloge, katere je kongres pred nas postavil. Te pa so znane, saj niso več novost.

Mirko Slana

Marija Hrga bo dobila novega področnega vodjo

Odslej novi proizvodni okoliš „Slovenske gorice“

Strokovna služba v TOK je že dalj časa ugotavljala, da so posamezni proizvodni okoliši nekoliko preobširni, vsled česar je bil izdelan predlog, da se nekateri reorganizirajo, število kooperantov pa po možnosti prilagodi obsegu, ki omogoča kmetijskemu pospeševalcu organizacijo in kvaliteto dela na zahtevni ravni tehnologije, organizaciji dela in samoupravnega dela. Prerazporeditev kooperantov v novi proizvodni okoliš je poskusno organiziran do konca leta, z novim letom pa tudi formalno in samoupravno, imenujemo pa ga proizvodni okoliš »Slovenske gorice«.

Cilj prerazporeditve je ta, da se omogoči kooperantom in pospeševalcu kvalitetnejši in številnejši kontakt, kar omogoča doseganje boljših proizvodnih rezultatov, boljši dohodek kooperantu in delovni organizaciji.

Kateri kooperanti tvorijo novi okoliš

Predvsem zaenkrat tisti, ki bivajo na levem predelu reku Drave in so v večini iz Slovenskih goric, so pa sledeči:

1. CVETKO Stanko
2. ČEH Alojz
3. DRUZOVIČ Marija
4. DRUZOVIČ Janez
5. DRUZOVIČ Stanko
6. DRUZOVIČ Albin
7. DOMINKO Janko
8. GUNGL Franc
9. GREGOREC Otmar
10. HANŽEL Franc
11. HRGA Marija
12. HERCOG Jože
13. JAKOMINI Frančiška
14. JURKOVIČ Stanko
15. KRAMBERGER Franc, Dolič
16. KOLETNIK Franc
17. KOKOL Marija
18. KOROŠEC Anton
19. KOGLAR Marija
20. KOZAR Franc
21. KLOBASA Marija
22. PETROVIČ Janez
23. PUČKO Ivan

24. PUČKO Franc
25. PRELOG Vinko
26. ROJS Janez
27. ŠEGULA Otilija
28. STAMEC Anton
29. TOPLAK Simon
30. URBANČIČ Štefan
31. ZELENIK Jože
32. ZELENIK Janez
33. ZADRAVEC Franc
34. ŽAMPA Franc
35. ČRNKO Slavko
36. KOCMUT Janez, novogradnja
37. LAH Mirko, novogradnja
38. FRAS Ivan, novogradnja
39. GREGOREC Alenka, novogr.

Z delitvijo smo omogočili zopet enakomernjšo število, s tem pa strokovni službi lažje delo. Za ilustracijo podatki o številu kooperantov po proizvodnih okoliših:

Ptujsko polje	41	12,35
Dravsko polje	41	12,35
Haloze	50	15,06
Slovenske gorice	35	10,54
Slov. Bistrica	51	15,36
KZ Sl. Bistrica	35	10,54
Kozjansko	11	3,31
Koroška	16	4,82
Slov. Konjice	38	11,45
KZ Drava Radlje	9	2,72
KZ Lenart	5	1,50
SKUPAJ:	332	100

Zaenkrat ni bilo mogoče prerazporediti obseg rejcev v enako število po proizvodnih okoliših, ker so le-ti organizirani po teritorialnem principu (poglavje zakona o združevanju kmetov) in je število prirejeno možnosti normalnega dela v turnusu pospeševalca s kooperanti. Vodja proizvodnega okoliša Slovenske gorice bo Satler ing. Anica, ki je že vrsto let opravljala delo vhlavljevalca, zamenjevala pa je v času letnih dopustov ali boleznih ostale pospeševalce skraj na celotnem terenu. Svetujemo kooperantom, da jo solidno sprejmejo in z njo dobro in pošteno sodelujejo.

REISMAN ing. Jože

Ivo Tomažiču v spomin

V četrtek, 17. oktobra, smo se poslovili od tov. Iva Tomažiča, našega dolgoletnega generalnega direktorja. Letos že drugič, in to za vedno. Ob prvem slovesu februarja, ko je zaradi slabega zdravja odšel v pokoj, smo mu želeli, da bi ozdravel, si odpočil in da bi še prihajal med nas. Zlasti si je želel slednje, še priti v ptujsko Perutnino v njegovo podjetje med prijatelje in sodelavce. Žal, ne naša, ne njegova želja se nista izpolnili.

Pred tridesetimi leti je tov. Ivo prišel v Ptuj in z dekretom ministrstva kot dvanajsti direktor po vojni prevzel nebogljeno, vendar že štiri desetletja staro podjetje Perutnino. V nekaj letih je bil razširjen odkup jajc, perutnine in povečan izvoz. Tov. Tomažič je delal temeljito, se učil tudi od drugih in znanje prenašal med sodelavce. V kratkem času je bila nabavljena minimalna oprema ter naprave za transport. Ročno delo številnih sezonskih delavcev so zamenjali stroji za sortiranje, nato za predelavo jajc in za zakol perutnine. Kmalu je spoznal, da ekstenzivna proizvodnja nima perspektive. Na iniciativo tov. Kardelja in s pomočjo takratnega predsednika OLO Ptuj tov. Tramška je delavski svet Perutnine na predlog tov. Tomažiča leta 1958 predložil prvi investicijski program v zgodovini modernega slovenskega perutninarstva in to za postavitev intenzivne farme za vzrejo pohancev in kokoši. Investicijski program so izdelali slovenski strokovnjaki po ideji dr. Ločniškarja. Žal pa republiška komisija programa ni odobrila. Strokovne ocene so bile zaradi pomanjkanja izkušenj negativne. Vendar je to bil začetek slovenske in jugoslovanske industrijske revolucije v eni najmlajših panog sodobnega družbenega kmetijstva, začetek naporov tov. Tomažiča. Kljub vsemu so po nekaj letih začele rasti na Ptujskem polju farme in industrijski objekti. Najprej brojlerska farma, nato tovarna krmil, valilnica, farme kokoši v Selah, Kidričevem, Trnovcih, Starošincih, vzrejališča piščancev pri 400 kooperantih ter perutninska klavnica s hladilnicami in predelavo. Postavljene so bile tudi prodajalne in skladišča po Sloveniji in Jugoslaviji, servise delavnice, nova tiskarna, lasten transport in nazadnje upravno-poslovni center. Perutnina je postala največji proizvajalec perutninskega mesa v državi, znana in spoštovana v Sloveniji, Jugoslaviji in izven nje. V letih vodenja tov. Tomažiča se je kolektiv povečal za petdesetkrat, v Perutnini pa je bilo proizvedeno v okviru družbene vzreje 50 % perutninskega mesa v Sloveniji in 20 % v Jugoslaviji.

Tov. Tomažič je bil v tem naglem in uspešnem razvoju najzaslužnejši. Bil je velik strokovnjak in gospodarstvenik, predan delovni organizaciji, in njeni najpomembnejši družbeni nalogi — da najracionalneje ustvarja dohodek za kolektiv, za razvoj delovne organizacije in za širše družbene potrebe. Polnih trideset let so vsakodnevni naporj tov. Tomažiča v perutnini služili reševanju številnih problemov z namenom, da bi bilo podjetje čim bolj urejeno in produktivno. Njegovo pojmovanje podjetja kot osnovne mikroekonomske kategorije naše družbene stvarnosti je izhajalo iz teoretičnega in praktičnega prepričanja, da je razvoj dobrih socialističnih odnosov odvisen od uspešnega razvoja, odnosov v gospodarski bazi.

V tridesetih letih njegovega vodenja delavci v Perutnini nismo vedeli za poslovno izgubo in nikoli nismo bili ogroženi za osebni dohodek kljub hitri rasti, velikim naložbam in nekajkratnim težkim elementarnim nesrečam (kokošja kuga, požar, poplave).

Tov. Tomažič je bil močna osebnost, odločen v ukrepanju, neuklonljiv v težavah in mehak v razumevanju človeških težav in slabosti. Zaupal je mladim strokovnjakom in vsem, ki so želeli delati. Imel je posebno sposobnost opazovanja in predvidevanja ter je že reagiral, ko je problem šele nastajal.

Njegovi predlogi so bili vselej globoko premišljeni in razumljivi. Komplicirane situacije je vselej dialektično analiziral in predlagal enostavne rešitve. Ni veliko govoril, vse pa, kar je izrekel, je bilo pretehtano in izvedljivo. Vsak njegov stavek je bil poln vsebine in resnice. Sodelavci in kooperantje smo mu vselej zaupali.

Rodil se je 31. januarja 1919 v Zgornji Bistrici pri Slovenski Bistrici. V Celju je končal takratno trgovsko akademijo. Pred vojno se je zaposlil pri privatnem trgovcu za odkup in izvoz štajerskega sadja. Med vojno je sodeloval v NOB, po vojni je kot aktivist služboval na bivšem okraju Poljčane, nato pa pri oblastnem odboru Maribor. Leta 1952 je postal direktor Perutnine Ptuj, kj jo je zaradi upokojitve zapustil kot generalni direktor letos 28. februarja.

Kljub napornemu delu je opravljal številne družbene funkcije in končal izredni študij na višji šoli. Prejel je številna priznanja in nagrade, med njimi orden dela s srebrnim vencem, orden dela z zlatim vencem ter nagrado Borisa Kraigherja. Najdražja so mu bila priznanja s strani kolektiva.

Ivo Tomažič je pionir slovenskega in jugoslovanskega perutninarstva. Direktorski položaj je razumel kot najodgovornejšo nalogo v svojem življenju, povezano z nenehnim delom in ustvarjanjem. Pri tem je pozabljal nase, izgoreval je in mnogo, mnogo prezgodaj omahnil. Zapustil je veliko dediščino, pomembno za ptujsko občino, Slovenijo in Jugoslavijo.

Na koncu njegove poti ugotavljamo, da smo mu ostali marsikaj dolžni za vse, kar je storil. Vendar doživlja takšno usodo, žal, večina velikih delavcev, ki ustvarjajo vrednote, pomembne tudi za prihodnost. Oddolžili se bomo, če se mu iskreno zahvalimo za vse njegovo delo, za realizacijo idej razvoja socialističnega perutninarstva in če se obvežemo, da bomo nadaljevalj delo tako, kot nas je učil — pošteno, uporno in vztrajno.

Sodelavci

POTOVALI SMO PO AMERIKI

V ZDA sva potovala z dr. Miho LEDINEKOM na povabilo generalnega managerja ARBOR ACRES FARM HOLLAND W. Leleivelda. Da bi sodelavcem prikazala namen in cilje najinega popotovanja po ZDA, sva se z Miho LEDINEKOM dogovorila, da vam jaz »pričaram« življenje in delo ljudi ter dežel, ki sva jih obiskala, da pa on odgovori na nekatere strokovne poglede njihovega razvoja perutninarstva. Imela sva priložnost spoznati in videti brojlerske farme, farme staršev in starih staršev ter farme, kjer opravljajo osnovno selekcijo AA proveniencie (farme predstarih staršev), pa do vrste valilnic, perutninskih klavnic in tovarne krmil.

V petek, 8. oktobra 1982, sva poletela z letališča Brnik-Ljubljana za London. JAT-ov Boeing 727 je potreboval slabi dve uri in že smo bili nad Otokom. Še manever za pristajanje skozi gosto oblačnost in ustavili smo se na letališču Heathrow v Londonu. Čemerem je bil dan, pihalo je in od časa do časa je deževalo. Prenoišče sva imela rezervirano v Poste hous hotelu z druge strani mesta. Enourno potovanje z avtobusom po Londonu nama je razkrilo le delček življenja Otokanov. Evropejcu se posebej vtisne v spomin vožnja po levi strani ceste, saj te neprestano spremlja občutek, da se boš zaletel v nasproti prihajajoče vozilo. Popoldan in večer sva preživela kar v hotelu. Kislo jesensko vreme nama ni dovoljevalo, da bi si ogledala še kakšno zanimivost Londona.

Jutro naslednjega dne je bilo nekoliko bolj prikupno, sonce se je prebijalo skozi jutranjo meglo. Zajtrkovala sva, ko se nama je pridružil najin gostitelj, zama dotlej neznan moški, W. Leleiveld. Izmenjali smo nekaj besed v pozdrav, pa tudi zahvalila sva se mu, da naju je povabil na popotovanje v Ameriko. Levji delež stroškov je nosila firma Arbor Acres. Ni bilo dovolj časa, da bi se boljše spoznali. Morali smo na letališče, tokrat na drugo londonsko letališče, imenovano Gattwich. Tu sva se srečala s skupino osmih Angle-

žev, ki so prav tako na povabilo AA potovali v ZDA. Opravili smo carinske in druge formalnosti ter se vkrcali v aerobus, ki je ponesel čez ložo čez 300 potnikov. Leteli smo z letalom Lockheed 1011, imenovano Tri Star, ameriške družbe DELTA. To je bil moj najdaljši dan, trajal je celih devetnajst ur, kar pomeni, da je med nami in prvimi ameriškimi časovnim pasom sedem ur razlike. ZDA imajo same peturno razliko od V do Z države Dvignili smo se visoko pod nebo, 12 km nad zemljo, skoraj bi lahko rekel, da nas sonce ni več obsijalo. Nad nami je bila tema, pod nami snežno beli oblaki, ki so nam največkrat zastirali pogled na zemljo. Od časa do časa smo videli pod sabo Atlantski ocean, na njem pa kakšno lupino, ki bi se ji na zemlji reklo parnik. V devetih urah leta ješ, pi-ješ, gledaš film, spoznaš sopotnike sam pa sem se skladno s svojo letalsko navado neprestano spraševal: »Kje smo?« Poivico časa smo leteli nad morjem, prvo srečanje s kopnim pa smo imeli nad Novo Scotsko (nad Kanado), potem pa leteli severno od New Yorka in Washingtona do Atlante.

Na največjem letališču sveta

Atlanta je središče države Georgia. Pristanek na letališču Atlanta je bil tudi zame kot letalca presenečenje. Ogromno letališče. Pripravili so nam, da je to največje letališče na svetu. V letaliških terminalih (pristaniščih) je bilo morda dve stotini letal z vseh koncev sveta, največ seveda letal ameriških družb.

Stroga policijska in carinska kontrola in prvo praktično spoznanje Amerike: v deželo ne more nihče, ki nima ameriškega vizuma (vstopnega dovoljenja). Z listkom, ki ti ga pritrđijo v potni list, ti povedo, koliko časa si lahko v deželi. Formalnosti so za nami. Bili smo na 34. sporedniku (Ptuj je na 46., London pa na 52. sporedniku).

Topel poletni dan nas je pričakal, vročina, ki jo imamo v poletnih mesecih na morju. »Taxi!«, in že smo drveli po štiripasovnici proti dvomilijonski Atlanti. V hotelu Marriott v središču mesta so nas gostoljubno sprejeli, hitro podelili ključe in že smo odhiteli vsak v svojo sobo. Osvežiti sem se moral, v Evropi je ura v tem času že odbila polnoč, tu pa je sonce pripekalo kljub pozni popoldanski uri — sedemnajsta je bila. Ob devetnajstih smo se dogovorili za zbor in odhod na večerjo. Tu sem doživel drugo presenečenje, na večerjo smo čakali, kakšen večer lahko tudi celo uro. Gosta ob prihodu v restavracijo popišejo in nato čakaš na prazno mizo. Medtem ti nudi-jo televizijski program, filmsko burlesko na nekoliko večjem ekranu in seveda vse vrste pijače. Poziv prikupnega dekleta ti pove, da je miza prazna in si vabljen k večerji. Praviloma se k mizi drugih gostov ne priseda.

Dežela Martina Luthra-Kinga

Nedeljo so nam gostitelji odmerili za počitek. Po zajtrku, ki se je prav tako zečel s čakanjem v vrsti, da smo dobili prasto mizo, smo se odpeljali na ogled mesta. Iz zanimivosti Atlante je potrebno povedati, da je bil v Atlanti rojen Martin Luther King, vodja črnškega gibanja za pravice enakosti in enakopravnosti črncev v ZDA. Martina Luthra Kinga poznamo v svetu tudi kot borca za svobodo zatiranih narodov in mir v svetu. Za svoje delo je prejel Nobelovo nagrado za mir. Mesto se mu je oddolžilo s prikupnim parkom in univerzo, ki se imenuje po njem.

Več kot zanimivost Atlante je Georgia's Stone Mountain Park, ki se razteza na več 100 ha površin, ki so pokrite z gozdom, ogromno je vodnih in travnatih površin, športnih objektov za vse športne vrste, objektov za zabavo, razvedrilo in rekreacijo. Za ograjo parka, kamor lahko vstopite le s plačilom, lahko vidite

zgradbe, ki sodijo v ameriško zgodovino črnškega suženjstva plantažnega gospodarstva, kjer se je pridobival tobak, bombaž, ali katera druga kultura. Občudovanja vreden je spomenik — skulptura, vklesana v skalnato goro, ki predstavlja enega izmed predsednikov konfederacije ZDA Davis Jeffersona, generala Roberta Lee in Thomasa Jacksona. Skulpturo je klesala vrsta avtorjev od leta 1915 do 1970; visoka je 30 m, široka 60 m in globoka 4 m. Skulptura je simbol in ponos mesta Atlante.

Popoldan je bil namenjen ogledu trgovskega središča Atlante. Ameriška mesta imajo praviloma velike trgovske hiše, ki se tlorisno razprostirajo na več hektarjih površin. Tu lahko dobite v specializiranih trgovinah ali v blagovnicah, ki so vse pod isto streho, vse od šivanke do avtomobila. Govoriti o cnah je težko, praviloma so do trikrat višje kot pri nas, seveda pa je potrebno povedati, da so tudi zaslužki vsaj trikrat večji kot naši, če seveda izvajamo lastnike podjetij — kapitaliste, za katere ve le davčna policija, kolik je njihov letni zaslužek. Delavec, ki v ZDA zasluži letno 10.000 \$ je na meji socialne varnosti.

Strokovni ogledi

S ponedeljkom se je začelo naše strokovno popotovanje. Pot nas je najprej vodila proti severu države Georgie, ustavili smo se v manjšem kraju Blairsvillu. Blairsville je eden izmed centrov AA proizvodnje starih staršev. Pa mi odslej dovolite, da zabeležim tudi nekatera svoja opazovanja posameznih faz proizvodnje, ki smo jo videli v naslednjih dneh. Trudil sem se beležiti zlasti razlike v načinu dela med nami in tistim, kar smo videli v ZDA. Ogleda jat starih staršev nam seveda niso dovolili, videli smo lahko le objekte, kjer se ukvarjajo s to zahtevno proizvodnjo. Razvrščenost hlevov je bistveno drugačna kot pri nas, izogibajo se sleherne koncentracije, dva do

tri objekte imajo na istem prostoru, sicer pa so razdalje med hlevi kilometrske. Prihodi in odhodi s farm so zelo strogi. Ob slehernem prihodu se delavec sleče, oprha, preobleče in pri odhodu naredi isto proceduro v obratni smeri. Vozila se čistijo z vodenim curkom in kemičnimi sredstvi. Zakaj mi tega ne delamo pri naši proizvodnji starih staršev? Vse strokovne, tehnološke in zdravstvene prednosti so na njihovi strani, pa še strožji so v sanitarnih normah dela in življenja na farmah. Dobesedno povili so nas od glave do pet, preden so nas spustili v valilnico staršev, ki je odvojena, vendar v bližini farm starih staršev.

Iz Blairsvilla smo nadaljevali pot do vasice Manphy, v državi North Carolina. Tu smo se ustavili le za krajši počitek in nakup cigaret. Reklama ob cesti nas je zvalila v trgovino, da si je vsakdo kupil vsaj deset zavojčkov cigaret, le-te so stale samo 5 \$. Cigaret in alkohola v ZDA ne omenjam le slučajno, imajo namreč države, kjer je prepovedano točiti alkohol, v drugih pa je spet prepovedano kaditi.

Vljudnost posnemanja vredna

Do poznega popoldneva smo dopotovali v Chattanooga, mesto na jugu države Tennessee. Zanimivost mesta je nekdanja železniška postaja COO COO, danes prikupna restavracija in domiselni hotelski penzion, v kar lepo urejenih železniških vagonih. Prihod v restavracijo, trgovino in sploh v javni prostor, vam vzbudi občutek, da imate opravka z ljudmi na visoki kulturni stopnji, z lepimi moralnimi vrlinami. Vljudnost, gostoljubnost ni stvar poslovne igre, povsod vas lepo sprejmejo, vam zaželijo dobrodošlico in vas ob odhodu vselej povabijo: »Še nas obiščite!«

V Chattanooga smo se zadržali tudi naslednji dan. Popoldan smo obiskali klavnico, ki kolje na dan 140 tisoč klijunov. Izkoriščenost prostora v klavnici je popolna, ni kvadratnega metra neizkoriščene površine. Tehnologija je naj sodobnejša, praviloma Storkova. Za vse zaključne faze

proizvodnje v mesni industriji je značilna ogromna uporaba ledu. Vse se pakira v ledu, tako v plastični, kot kartonski embalaži. Kontrola vseh faz proizvodnje v klavnici je za naše pojme več kot stroga. Sedem državnih inšpektorjev sedi za proizvodnim trakom in kontrolira posamezne faze obdelave piščancev. Pri nas pa ni nujno, da vselej najdeš tehnologa v proizvodnji. V klavnici ne moreš prezreti, da v tovarni delajo izključno črnici. Naj dodam, da v vseh ameriških državah črnici nimajo enakega družbenega statusa, v državi Tennessee imajo mnogo več pravic kot v Georgii. V Georgii je malo zaposlenih črncev, primerjava s klavnico v Ellijay vam pove, da le-ta ne zaposluje niti enega črnca.

Ogled tovarne krmil v Chattanooga vam razkrije pravo podobo tehnološkega razvoja ZDA, vse je na računalnikih, vse je computersko vodeno.

Še piščančje kosilo v majhni, prikupni samopostrežni restavraciji in smo se že poslovili z državo Tennessee. Naš naslednji obisk je veljal valilnici v Fort Payne v državi Alabama. Ta dan smo potovanje zaključili v Daltonu na severu Georgie. Večerja v hotelu Holiday Inn, se je v drugem delu prevesila v spoznavni večer, jezikovna prepreka je bila premagana s kalifornijskim rizligom. Ni še ura odbila polnoč, ko smo vsi govorili vse jezike. Stavek si lahko začel v nemščini, nadaljeval v angleščini in zaključil z italijanščino. Ta večer nismo imeli težav z medsebojnim sporazumevanjem. O vsem je tekla beseda, o deželah od koder smo prihajali, o problemih perutninarstva, o trenutnih težavah svetovnega gospodarstva — vsakdo je hotel za svoje bodoče delo zvedeti čimveč informacij.

V sredo nismo imeli posebaj napetega programa, pa ne zaradi torkovega spoznavnega večera, ampak nas je čakala daljša pot do Bremena. Priti smo morali bližje Atlanti, od koder je bil v četrtek planiran polet na Hartford na sever ZDA. Tako smo si ta dan v Rootville ogledali le valilnico in v Ellijay perutninsko klavnico, od tu pa smo krenili na pot po lepo urejeni šestpasovni hitri cesti za Carrollton pri Bremenu.

Se zavedamo dovolj pomembnosti izplena

O izplenu je bilo že veliko napisanega in rečenega, a vseeno menim, da je ta tema še vedno aktualna. Posebno pa v sedanjih zaostrenih gospodarskih pogojih, ko se je potrebno boriti za vsak kilogram mesa, od katerega je neposredno odvisen dohodek, ki je spet pogoj za normalno delo. Ni si mogoče predstavljati, koliko kilogramov oz. ton se skriva za desetinkami procenta vrednosti pri izplenu, da o celih procentih niti ne govorimo. Pri dnevni proizvodnji okrog ca. 100 t mesa, 0,1 % pomeni 100 kg mesa oz. 12.200, — din, 1 procent več pri izplenu pomeni 1000 kg mesa oz. 12 starih milijonov dnevno, letno pa več kot 3 stare milijarde din ali osebni dohodek delavcev v TOZD MI za 5 mesecev.

Pasma Hubbard, ki jo mi imamo, dosega izplen od 71,4 % do 77,6 % v odvisnosti od žive teže ki se giblje od 0,90 kg do 2,25 kg. Povprečni izplen brojlerjev v primerjavi s prvim polletjem 1981 je letos višji za 0,29 % od planiranega in znaša 74,83 % ter je za 0,68 % višji od doseženega v enakem obdobju 1981. Spodbudno je to, da se izplen viša in je po osmih mesecih v letošnjem letu dosegel vrednost 74,97 %, kar pomeni, da je za 0,43 % višji od planiranega. Kolikor bi se trend rasta obdržal tudi v prihodnje, bi naj na koncu leta dosegli 75 %, vendar menim, da to ni naša zgornja meja. Če bi v številkah prika-

zali, kaj pomeni 0,43 % višji izplen, bi to pomenilo 107.500 kg mesa več oz. eno milijardo in tristo milijonov več dohodka za TOZD MI.

Na ugoden izplen vpliva večje število faktorjev, omenil bi samo nekatere. V prvi vrsti je pomembna teža brojlerjev, ter pravilno delovanje strojne opreme, slednje pa je poglavje zase zaradi nenehnih težav z izdelavo rezervnih delov. Za mokro hlajenje pa bi lahko trdili, da je eden od najpomembnejših dejavnikov. Pomembno je tudi zračno hlajenje. Na vrednost izplena vpliva še optimalna obdelava pri rezanju nog in vratne kože, pri iztiskanju želodčkov itd.

Če bi vsi delavci posvečali več pozornosti različnim »malenkostim«, bi izplen gotovo bil še višji. Večkrat smo pričeli, da v kaliferijo zaide kaj, kar sploh tja ne sodi. Dogajalo se je, da je delavcu padel piščanec v kanal ali da ga je videl v kanalu, vendar se mu ni zdelo vredno, da bi ga pobral. Ne bo zadostovalo, če se bo samo peščica delavcev (predvsem strokovnih in vodstvenih) angažirala v želji po čim višjem izplenu. Menim, da bi ustrezno prizadevanje moralo preiti v kri vsakemu delavcu. Vsak kilogram mesa oz. tona več pomeni navsezadnje tudi zvišanje osebnega dohodka, kar je želja nas vseh, ki združujemo delo v naši delovni organizaciji.

Zoran Milovanović

Pakiranje piščancev za izvoz

Na ameriških hitrih cestah je hitrost določena z zgornjimi in spodnjimi brzinami. Promet je v dopoldanskih in opoldanskih urah minimalen, močno pa narašča gostota v prometu po 15. uri, ko vse hiti iz službe proti domu. Amerikanec se v povprečju vozi na delo 50 km na dan.

V bližini Carrolltona so nam v četrtek ponudili na ogled

valilnico, klavnico ter farne brojlerskih staršev in brojlerjev. Z Mihom sva se odločila za skupino, ki je šla na farne. Tu smo zaključili prvi del naše poti. Ob poldan smo bili ponovno na letališču, čakala nas je pot na sever v državo Connecticut.

Alojz Gojčič

(Nadaljevanje v naslednji številki)

20 let delavskih srečanj bratstva in prijateljstva

V petek 8. oktobra je bila v Tovarni avtomobilov Maribor odprta razstava »20 let delavskih srečanj bratstva in prijateljstva«, ki jo je v sodelovanju s tovarniškimi kolektivom organiziral Občinski svet ZSS Maribor — Tezno.

Razstava z 241 eksponat prikazuje 20-letni razvoj sodelovanja pobratenih občin SR Hrvatske in Slovenije. V njej zastopa vidno mesto Ptuj in ptujski občina, saj je znano, da je pobudnik delavskih srečanj Feliks Bagar, kar je razvidno tudi iz pisne in foto dokumentacije, ki je razstavljena.

Pred 20. leti so se odločile za sodelovanje le tri občine in sicer: Ptuj, Varaždin in Čakovec. Prvotno sodelovanje je bilo omejeno na kulturna srečanja, ki so se manifestirala na »Tednih bratstva in prijateljstva«. Prizadevanja pobudnikov so rodila obilne sadove, saj so k sodelovanju pristopale vedno nove občine, tako da trenutno sodelujejo občine Čakovec, Koprivnica, Krapina, Pregrada in Varaždin iz SR Hrvatske ter Lendava, Maribor-Tezno, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Šmarje pri Jelšah iz SR Slovenije. Tudi področja sodelovanja so se nenehno širila, tako je kulturnim srečanjem sledila gospodarska problematika sodelujočih občin, nato sodelovanje pionirjev in prosvetnih delavcev, sodelovanje društev in končno enot in štabov civilne zaščite, ki vsako leto organizirajo skupne vaje. Organizator vaje je vsako leto druga od sodelujočih občin.

Razstavo, ki jo je pripravil Zgodovinski arhiv Ptuj, strokovno pa uredila profesorica Nada Jurkovič, smo si v drugi polovici septembra ogledali tudi Ptujčani, saj je bila prvič predstavljena v Ptuj.

O pomenu in kvaliteti razstave »20 let delavskih srečanj bratstva in prijateljstva« pove dovolj podatek, da so prav zaradi te razstave Ptuj obiskali na dan prve predstavitve 16. septembra Vinko Hafner, predsednik skupščine SR Slovenije, Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov in Ivka Krajnovič, članica predsedstva Republiškega sveta ZS Hrvatske s sodelavci.

Da je prva predstavitve izven Ptuja v Mariboru — Tezno in še posebej v organizaciji združenega dela TAM ni slučaj, kot je povdaril predsednik OS ZS Maribor-Tezno Vlado Jurančič ob otvoritvi le-te. Razstavo so vključili v program svojih prireditev v okviru bratskih občin, posvečena pa je letošnjim kongresom DPO, še posebej X. kongresu ZS Slovenije, zato je tudi bila organizirana v času X. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Ob otvoritvi razstave »20 let delavskih srečanj bratstva in prijateljstva«

V TAM-u pa zato, ker je v tem 7800-članskem kolektivu poleg dobrega dela in drugih aktivnosti močno usidrana kulturna dejavnost, zato organizirajo za svoje delavce redne razstave v sodelovanju s Kulturno skupnostjo in muzejem, organizirajo pa tudi razstave ljubiteljske dejavnosti svojih delavcev in druge priložnostne razstave. Delavci TAM-a, ki so si že na dan otvoritve množično ogledali razstavo pa so tudi veliko pomagali pri postavitvi le-te.

Velja omeniti, da so si v torek 12. oktobra razstavo v Mariboru ogledale tudi vse tuje delegacije, ki so sodelovale na X. kongresu ZS Slovenije, ko so obiskale Tovarno avtomobilov Maribor.

V TAM-u je bila razstava do 22. oktobra, nakar so jo prenesli v Pregrado v SR Hrvatski. Za tem bo razstava postavljena v vseh bratskih občinah obeh republik, saj je tudi gradivo, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ptuj, zbrano iz vseh sodelujočih občin.

Za konec še nekaj besed o TAM-u, s katerim tudi naša DO precej sodeluje, predvsem Transservis. Naši šoferji so dobitniki mnogih nagrad in priznanj za njihovo skrb, ki jo posvečajo vozilom TAM.

Tovarna nudi delo in kruh 7800 delavcem, ki so združeni v 17 TOZD in 4 DSSS. Ta številni kolektiv posveča posebno skrb kulturni dejavnosti. Redno skozi vse leto pripravljajo razne razstave, za konec leta bo odprta razstava »Voščilnice skozi 100 let«, TAM pa je tudi pokrovitelj raznih kulturnih prireditev. Ena zadnjih so bila Borštnikova srečanja. Tudi re-

kreaciji in športu posvečajo ustrezno skrb. Pri športu jim je pomembnejša množičnost, kot doseganje visokih rezultatov posameznika (lahko bi si jih vzeli za vzgled). Kljub temu, da se športno rekreativno udeležuje par tisoč delavcev, niso zadovoljni z vključevanjem žensk. O aktivnosti DPO in samoupravnih organov bi bilo mnogo kaj reči. Seveda pa imajo tudi možnosti za aktivnost dokajšnje. Za koordinacijo dela DPO imajo kar štiri profesionalne delavce, za delo samoupravnih organov 22, za šport in rekreacijo 1 in za kulturo 1 profesionalnega delavca.

Mislím, da velja omeniti še samozaščitno delovanje v tem kolektivu. Kljub temu, da sem na prireditvi bil delegat občinskega sveta ZSS Ptuj, me je delavec vratarke službe vljudno opozoril, da s fotoaparatom ne smem v tovarno. Šele, ko sem pokazal novinarsko izkaznico ni več nasprotoval, da vstopim z aparatom, vendar me je osebno spremljal do referenta za kulturo, kateri je sodeloval pri otvoritvi razstave. Mislím, da je to posnemanja vreden zgled kaj je družbena samozaščita, za nas vse, ne le za varnostnike, vartarje in receptorje. Razmislíte!

L. C.

Stabilizacijska prizadevanja v TOZD MI

V mesecu septembru in oktobru so se stojnine v perutninski klavnici povečale zaradi obrabljenega traka v nečistem delu ter obrabljenosti linije in pogonskih elementov v komori za zračno hlajenje piščancev. Nabralo se je toliko stojnin (8 ur), da ni bilo več mogoče zaklati 13.000 kom kokoši v petek 1. oktobra popoldne, kot je to bilo predvideno s planom zakola. Pred vodstvom TOZD je bila dilema, ali klati ponoči s petka na soboto ali teden pozneje v soboto, ki po planu ni bila delovna. Izdelana je bila kalkulacija, ki je pokazala, da je neprimerno ceneje klati ponoči, kot če bi čakali na zakol teden pozneje. S tem je bilo privarčevanih precej sredstev tako za TOZD Mesna industrija kot tudi za celo delovno organizacijo. Pri delavcih TOZD je odločitev bila sprejeta z razumevanjem, četudi je marsikateri delavec po končanem delu odšel na trgateg brez urice počitka. V zadnjih desetih letih je to prvi primer, da se je klalo celo noč od 21. do 5. ure. Po izvršenem klanju se je pokazalo, da je odločitev o nočnem klanju bila popolnoma pravilna in najboljša rešitev v danem trenutku.

Zoran Milovanovič

Iz zgodovine tiskarstva

IV. ZAČETKI TISKARSTVA NA SLOVENSLEM OZEMLJU (3. del)

Iz že omenjene Narodne tiskarne, osnovane kot delniška družba, se je pozneje pod lastništvom Janka Pajka razvila sicer narodno zavedna, vendar gospodarsko šibka tiskarna. Zato jo je Pajk (1879) prodal tiskarju Leonu iz Celovca. Preko Dragotina Lorenca je pozneje prešla v Ciri-lovo tiskarno.

Za Francem Schützom je v Celju ustanovil lastno tiskarno knjigarnar Franc Jožef Jenko (1791). Ker se je kmalu preselil v Ptuj, je celjsko tiskarno za njim vodil Sebastijan Kaiser, za njim pa Jožef Bacho, ki se je po smrti prve žene poročil z vdovo po tiskarju Kaiserju. Za tem je prevzel tiskarno znani narodnjak Janez Krstnik Jeretin, za njim pa njegova sinova Julij Florijan in Edvard Jožef. Po smrti tega (1881) je njegova vdova prodala tiskarno Janezu Rakušu. Leta 1891 je ustanovil v Celju svojo tiskarno tudi Dragotin Hribar, a je po njegovem odhodu v Ljubljano prešla v sklop Zvezne tiskarne. Poznejši celjski tiskarni sta bili razen teh in Mohorjeve še: Martinčič-Rode in Celeja. Seveda so pa tudi tiskarji po manjših krajih po svoje pripomogli k razvoju in razmahu slovenske kulture: Anton Pesek, ki je imel pozneje tiskarno v Ljubljani, je leta 1915 kupil tiskarno v Krškem. Janez Krajec je že leta 1876 kupil Bob-novo tiskarno v Novem mestu, ki je po letu 1901 prešla v last ljubljanskega konzorcija Katoliškega tiskovnega društva. V Kamniku je deloval A. Slatnar, na Viru pri Domžalah Veit in drug, v Kočevju J. Pavliček, v

Stražišču Albin Pogačnik, v Krškem bratje Rumpert, v Ptuju V. Blanke. Razen tega so delovale tiskarne v Brežicah, Dolnji Lendavi, Grobljah, na Jesenicah, v Kranju, Murski Soboti, Radgoni, Slovenjem Gradcu in najbrž še kje.

Med vidnejšimi slovenskimi tiskarji naj ob koncu omenimo še družino Goriškov, ki so imeli sredi 19. stoletja dobro uvedeno tiskarno na Dunaju, in Maksa Buha, ki je ustanovil lastno tiskarno v Ameriki.

V. IZUM TISKARSKIH STROJEV

Ročna odtiskovalnica se ni v 300 letih skoraj prav nič spremenila, izdelovali pa so jo večinoma le iz lesa. Šele leta 1800 je Anglež Charles Stanhope izdelal prvo železno odtiskovalnico. Vendar pa sta morala tudi pri tej vsa dela, kot nabarvanje sestavka, polaganje papirja na sestavek, upravljanje tiskala in odstranjevanje tiskanih pol, opraviti človeška roka in moč. Premišljali pa so, kako bi vsa ta dela mehanizirali. Leta 1764 izumljeni parni stroj so druge obrti že uporabljali (n. pr. v tkalstvu po izumu mehaničnih stavev). Nazadnje se je tudi tiskarju Friedrichu Koenigu posrečilo, da je leta 1812 izdelal prvi *cilindrski* tiskarski stroj. Njegov izum je nastal v podobnih okoliščinah kot Gutenbergov. Kakor tedaj, je svet tudi v drugi polovici 18. stoletja doživljal duhovne spremembe, ki

jih je povzročil gospodarski razvoj. Iz obrtnih delavnic so nastale tovarne, katerih lastniki niso več sodelovali v proizvodnji, marveč so skrbeli za gospodarsko — to je finančno stran svojih podjetij, in za to, kje in kako bodo našli trg za svoje izdelke. Hkrati s tem pa so se ljudje zavedali tudi večjih potreb, tako tvarnih kot duhovnih, kar pa je zahtevalo večjo proizvodnjo. To je nujno narekovalo mehanizacijo proizvodnje. V tem je bila tedaj Anglija daleč pred vsemi državami. Tu so imeli izumitelji močno podporo pri uresničevanju svojih idej, medtem ko jim Nemčija, tedaj še skoraj izključno agrarna država, ki jo je tlačil še srednjeveški fevdalizem, ni dajala posebnih možnosti. Zato tudi Friedrich Koenig ni mogel svojega izuma izvesti doma, marveč šele, ko se je preselil v Anglijo, kjer so se za njegovo delo zanimali in mu tudi dali potrebna denarna sredstva.

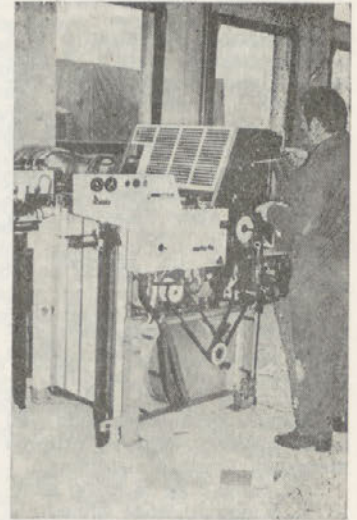
Friedrich Koenig je bil rojen v Eislebnu v Nemčiji. Za stavca in tiskarja se je izučil pri najpomembnejšem tiskarju tiste dobe, Johannu Immanuelu Breitkopfju v Leipzigu. Že nekaj let pozneje je poskušal, kako bi skonstruiral tiskarski stroj. Potem ko je najprej v Nemčiji, nato pa v Rusiji brez uspeha iskal podpore za svoje delo, je odšel leta 1806 v Anglijo, kjer se je združil s tiskarjem T. Bensleyem. Napravila sta pogodbo, ki mu je omogočila uresničitev njegovih idej. Leta 1807 je Friedrich Koenig spoznal optika in mehanika Friedricha Bauerja, ki mu je bil zvest prijatelj do smrti. A ne samo prijatelj, marveč predvsem tudi zanesljiv svetovalac in sodelavec.

Leta 1811 je bilo delo končano: tiskarski stroj z mehanično gnano barvnico, z mehaničnim premikanjem sestavka navzad in navzpred, ki pa je še zmeraj tiskal po načelu »ploskev na ploskev«, kakor je bilo to urejeno pri dotedanjih ročnih odtiskovalnicah. Cilj s tem torej še ni bil dosežen, ker hitrost tiska še ni zadovoljevala. Koenig je takoj začel misliti na izboljšave in že naslednje leto se je lahko veselil prvega večjega uspeha.

Leta 1812 je bil torej izdelan prvi cilindrski stroj, ki je napravil 800 odtisov na uro. Stroj si je ogledal lastnik največjega londonskega lista »Timesa«; uspel izum ga je tako navdušil, da je takoj naročil za svoje podjetje dva taka stroja. Izdelana sta bila za tedaj v nenavadno kratkem času (v 20 mesecih), pri čemer je izumitelj uresničil nove zamisli, tako da je bila hitrost tiska zvečana na 1100 odtisov na uro. List »Times« je bil prvič tiskan na cilindrskem stroju v noči med 28. in 29. novembrom 1814. Kljub pomembno večji hitrosti stroja pa je bil tisk tudi mnogo lepši kakor na ročnih odtiskovalnicah.

Friedrich Koenig je bil v Angliji do avgusta leta 1817. Še v tem času se mu je posrečilo svoje stroje izboljšati. Za Bensleya je na primer izdelal stroj za tisk po prvi in drugi strani, ki je torej v eni delovni enoti potiskal polo na obeh straneh, ne da bi po tisku po prvi strani zapustila stroj. Zadnja leta v An-

gliji pa so mu prinesla mnogo jeze in skrb zaradi tiskarjev, ki so prvi izkoristili sadove njegovega izuma. Zato je ogorčen zapustil Anglijo in se vrnil domov v Nemčijo. Tu je že v februarju istega leta (1817) kupil od bavarške vlade samostansko poslopje Oberzell pri Würzburgu, kjer je v nekaj letih, ki so mu bila še usojena, s svojim prijateljem Bauerjem, ki je leta 1818 prišel za njim nazaj v Nemčijo, postavil temelje za prvo nemško tovarno tiskarskih strojev, za podjetje Koenig Bauer, ki je še danes eno od najpomembnejših podjetij te vrste in znano po vsem svetu. Prvi cilindrski tiskarski stroj, izdelan v Nemčiji, je stekel v Berlinu leta 1823.

Ofsetni tiskarski stroj ADAST 514

Friedrich Koenig je umrl 15. januarja 1833. Njegovo življenjsko delo za korist tiskarske stroke je nadaljeval njegov prijatelj Friedrich Bauer do svoje smrti leta 1860.

Prvi mehanični gnani *zaklopni stroj* so izdelali leta 1825 Angleži. Pri tem so uporabljali načelo, ki ga je izumil Koenig, in ga primerno izpopolnili; s tem so dosegli osnovo za izdelavo *zaklopni* strojev, ki jih danes uporabljamo zlasti za tisk akcidenčnih ali priložnostnih del.

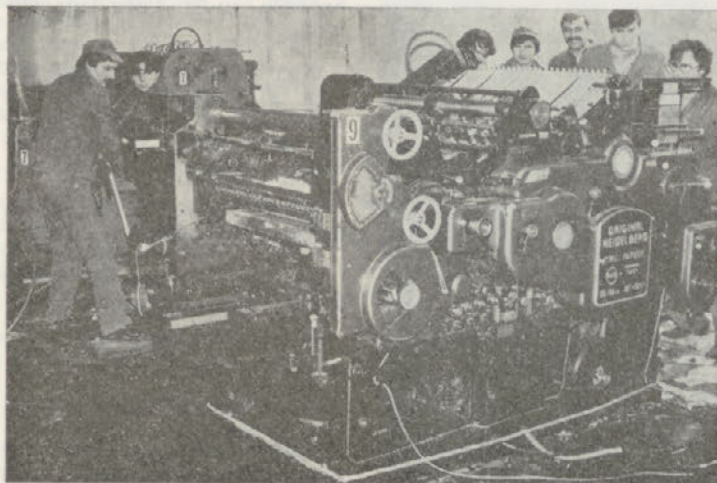
V drugi polovici 19. stoletja je gospodarsko vodstvo prevzela Amerika. Začelo se je kopičenje kapitala v rokah posameznikov ali pa so se podjetja združevala v kartele, koncerne in truste. Združevanje za pospešeno in večjo proizvodnjo je raslo iz dneva v dan.

Leta 1863 je izdelal Američan Bullock prvi zadovoljivo skonstruiran in za tisk časnikov sposoben *rotacijski stroj*. Za stroj, ki bi tiskal časnike s papirnega zvitka, je dal zamisel že leta 1835 Anglež Rowland Hill, a se praktično ni izkazal. Z zamisljo, kako bi tiskal s papirnega zvitka, se je ukvarjal tudi izumitelj cilindrskega stroja, a nikakor ni mogel zadovoljivo uspeti. Prvi nemški rotacijski stroj je izdelala šele leta 1872 strojna tovarna v Augsburgu in Nürnbergu (MAN).

Po priročniku za ročne stavce (Maks Blejec) priredil Jože Sluga.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Cilindrski tiskarski stroj HEIDELBERG

Spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov

V prejšnji številki Perutninarja smo objavili in s tem dali v javno obravnavo Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev skupne porabe namenjenih za stanovanjsko izgradnjo in Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev. V številki poprej pa Samoupravni sporazum o štipendiranju in izobraževanju delavcev ter pripravništvu. O teh aktih so razpravljali delavci vseh temeljnih organizacij in DSSS na zborih, na katerih so izoblikovali pripombe in spremembe, ter jih sprejeli kot predlog za sprejem na referendumu. Tokrat objavljamo spremembe in dopolnitve.

Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev skupne porabe

Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev skupne porabe, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo so s spremembami in popravki, ki so bili izoblikovani na odboru za stanovanjske zadeve in v javni obravnavi sprejeli kot predlog zbori delavcev vseh TOZD, TOK in DSSS.

Spremembe oz. popravki so naslednji:

1. V členu 5 se v drugi vrsti za besedo adaptacija doda »ter nakup stanovanjske hiše oziroma stanovanja v etažni lastnini«.

2. V členu 6 se v drugi vrsti za besedo družinskih doda »ali nakup stanovanjskih hiš oziroma stanovanj v etažni lastnini«.

3. V členu 8 se za tretjo alinejo tč. 5 pod a) doda alineja — brez kopalnice 4 točke.

Pri alinejah — souporaba WC in — souporaba kopalnice pa »v najemnem stanovanju«.

4. V členu 9 se doda pri tč. b) alineja »samohranilci 5 točk«.

5. V členu 11 se vse alineje črtajo. Novi alineji se glasita:

— pred 9. 9. 1943 10 točk

— po 9. 9. 1943 5 točk

6. V členu 13 se črta alineja »samohranilci 5 točk«.

7. V členu 15 se tč. 1 glasi: »ena oseba — garsonjero ali enosobno stanovanje«.

8. V členu 20 se v prvi vrsti za besedo stanovanje, doda »in je za večje stanovanje že plačal lastno udeležbo«.

9. V členu 24 se v prvem odstavku doda:

— v prvi vrsti za besedo položaju »ki ga ugotovi odbor za stanovanjske zadeve in družbeni standard«,

— v tretji vrsti za besedo vselitvijo »in v primeru ko gre za deficitarni kader, ki ga DO nujno potrebuje«,

— v tretji vrsti za besedo lahko »delavec«.

10. V členu 32 se v tretji vrsti spremeni rok iz 8 na 15 dni.

11. V členu 53 se tč. 1 spremeni in glasi: »da ima v času obravnavanja vloge gradbeno dovoljenje in da ima novogradnjo v času ogleda dokončano do III. faze, to je dograjeno do pod streho«.

12. V členu 53 se doda nova 5. tč., ki glasi: »da od izdaje gradbenega dovoljenja ni preteklo več kot 5 let«.

13. V členu 55 se tč. 5 in imetnik stanovanjske pravice

črta. Doda se nov odstavek, ki glasi: »Pri nakupu (stanovanjske ali montažne hiše oz. stanovanja v etažni lastnini) se delavcu lahko izplača maksimalni znesek posojila, če se po kriterijih sporazuma ugotovi upravičenost nakupa«.

14. V členu 56 se v 1. tč. prva alineja črta.

— V tč. 3 se doda za besedami oddaljenost gradnje od »sedeža TOZD oz. organizacijske enote«.

— V tč. 4 se za besedama last DO doda »če se imetnik stanovanjske pravice pogodbeno zaveže izprazniti stanovanje v roku 5 let«.

— Tč 5 in imetnik stanovanjske pravice 10 točk se črta.

15. V členu 57 se za besedo adaptacija doda »in nakup stanovanjske ali montažne hiše oz. stanovanja v etažni lastnini«.

16. V členu 60 se na začetku doda novi odstavek, ki glasi: »Sredstva za individualno gradnjo oz. adaptacijo in nakup stanovanjske ali montažne hiše oz. stanovanja v etažni lastnini se določijo ločeno z vsakoletnim planom«.

17. V členu 61 se v 3. odstavku v drugi vrsti za besedami v preteklem letu doda »pri novogradnjah in 1,5 pri adaptacijah«. Na koncu 3. odstavka se postavi vejica in doda besedilo: »razen

v primeru, ko gre za dokončno koriščenje oz. poračun zgornje meje kredita«.

18. V členu 64 se v prvem odstavku v prvi vrsti za besedo novogradnje doda »nakup stanovanjske ali montažne hiše oz. stanovanja v etažni lastnini«.

19. V členu 66 se v zadnjem odstavku v drugi vrsti beseda »zamuđne« črta.

Potrjeni predlog sporazuma je predmet referenduma dne 19. 11. 1982.

Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev

V 11 členu se za besedo stanovanje doda besedilo: »oziroma se preseli v večje ali več vredno stanovanje« ...

V 14. členu se v 1. vrsti za besedo stanovanje vstavijo besede: »in je za večje stanovanje že plačal lastno udeležbo« ...

V 20. členu se spremeni, prvi odstavek tako, da odslej glasi: Delavec, čigar družina je v težkem gmotnem položaju, ki ga ugotovi odbor za stanovanjske zadeve in družbeni standard in delavec, ki ima mlado družino, pa ne more plačati lastne udeležbe pred vselitvijo in v primeru, ko gre za deficitarni kader, ki ga delovna organizacija nujno potrebuje, lahko delavec plača lastno udeležbo po vselitvi v stanovanje, pogoj pa je, da se zaveže namensko varčevati pri banki za lastno udeležbo.

V 24. členu se na koncu doda besedilo, »v 21. členu tega pravilnika«.

V 25. členu se vstavi nova alineja e) brez kopalnice — 4 točke. Pri souporabi WC in souporabi kopalnice se dodajo besede: »v najemnem stanovanju«.

Pri 26. členu se doda nova c) točka »samohranilci — 5 točk«.

Pri členu 28 se vse alineje črtajo, nove pa glasijo:

— pred 9. 9. 1943 — 10 točk

— po 9. 9. 1943 — 5 točk

V 30. členu se črta 3. alineja.

V 32. členu se za besedo novogradnje vstavi besedilo: »in

nakup stanovanja smiselno«, in črta se točka e).

Doda se novi odstavek, ki glasi: prj nakupu (stanovanjske hiše, etažne hiše ali stanovanja v etažni lastnini, se delavcu lahko izplača maksimalni znesek posojila, če se po kriterijih tega pravilnika ugotovi, upravičenost nakupa.

Pri 33. členu se črta 1. alineja.

Na koncu 4. točke 33. člena se doda besedilo: »če se imetnik stanovanjske pravice pogodbeno zaveže izprazniti to stanovanje v roku 5 let«.

5. točka se črta.

V 34. členu se za besedo adaptacije vstavijo besede »in nakup stanovanjske hiše, oz. stanovanja v etažni lastnini«.

V 35. členu se pri 1. točki doda »ali enosobno stanovanje«.

V 40. členu se 1. alineja spremeni, tako da glasi: »da ima novogradnja v času oglada dokončano do III. faze to je dograjeno do pod strehe«.

Doda se nova alineja, ki glasi: »da od izdaje gradbenega dovoljenja ni poteklo več kot 5 let.

42. člen — v prvi vrsti se za besedo posojilo vstavi besedilo: »za novogradnje, nakup stanovanjske hiše, montažne hiše ali stanovanja v etažni lastnini«.

Doda se novi 3. odstavek, ki glasi: če znesek posojila po kriterijih tega pravilnika ne doseže 3 povprečnih osebnih dohodkov v SRS v preteklem letu pri novogradnjah in 1,5 povprečnega osebnega dohodka pri adaptacijah, se posojilo takemu prosilcu ne dodeli, pač pa se ta sredstva uporabijo za hitrejšo racionalnejše kreditiranje preostalih prosilcev, razen v primeru, ko gre za dokončno koriščenje oz. poračun zgornje meje posojila.

Dosedanji 3. odstavek postane 4. odstavek.

48. člen — v 3. vrsti se na mesto TOZD vstavi »splošnega sektorja«.

V 49. členu se doda nova alineja, ki glasi: »dodatne pogoje določene v razpisu«.

51. člen — v 3. vrsti se črta beseda »predsednika«, za besedo standard se postavi vejica in nadomesti z novim besedilom: »manjkajočo dokumentacijo pa mora predložiti najkasneje do dokončnega oblikovanja predloga prednostne liste«.

V 59. členu se na koncu doda besedilo: »vendar se z začasno odložitvijo plačila obrokov ne sme podaljšati končni rok odplačila kredita«.

60. člen — v 3. alineji se za besedo upokojitve postavi pika in črta nadaljnje besedilo.

Doda se novi odstavek, ki glasi: »Za čas neupravičenega koriščenja stanovanjskih sredstev (določilo 1. in 2. alineje tega čle-

na) se ta obrestujejo z obrestno mero določeno za potrošniške kredite. Po obrestni meri za potrošniške kredite se obrestuje tudi neodplačani del kredita od datuma prenehanja delovnega razmerja po krivdi ali volji delavca, do dneva plačila«.

67. člen — v 3. vrsti se črta beseda »predsednika«.

V 4. vrsti se za besedo standard postavi vejica, ter spremeni nadaljnje besedilo, ki glasi: »manjkajočo dokumentacijo pa mora predložiti najkasneje do dokončnega oblikovanja predloga prednostne liste«.

V 72. členu v 2. alineji za besedo let vstavi besede »skupne delovne dobe, od tega najmanj 5 let v Perutnini Ptuj«.

V 75. členu se številka 10 nadomesti z »20 povprečnih osebnih dohodkov«.

V 76. členu se doda nova 7. alineja, ki glasi: »način zavarovanja plačila«.

V 84. členu se na koncu doda besedilo »in je v skladu s 35. členom tega pravilnika«.

Doda se novi odstavek, ki glasi: »O zamenjavi stanovanja stranki skleneta pismeno pogodbo in en izvod pogodbe predložita strokovni službi«.

V 86. členu se za besedo članov vstavi besedilo: »in po potrebi tudi druge delavce v« ...

Spremembe in dopolnitve Samoupravnega sporazuma o štipendiranju in izobraževanju delavcev ter pripravništvu

Za 40. členom se vstavi nov člen in sicer 41. člen.

Izpopolnjevanje strokovne izobrazbe se delavcu omogoča z udeležbo na tečajih, seminarjih, posvetovanjih, kongresih, ki jih organizirajo pristojne organizacije po svojih programih, ter z delovno prakso v drugih OZD v SFRJ ali v tujini.

Delavci, ki se udeležijo strokovnih predavanj imajo pravico do povrnitve dejanskih stroškov in nadomestila osebnega dohodka.

Udeležbo na strokovnih predavanjih odobri delavcem individualni poslovodni organ, udeležbo v tujini pa odbor za gospodarstvo.

Zaradi vstavitve novega člena se spremenijo zaporedne številke naslednjim členom po vrsti.

Za členom 42 oz. za naslovom »medsebojne pravice in obveznosti« se vstavi novi 43. člen.

43. člen

Delavci, ki se želijo izobraževati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

KAJ MISLIJO O NAS DRUGI

Vse pogostejši so primeri, ko razni časopisi in revije pišejo o težavah, uspehih in hitrem razkar je vsekakor odraz dobrega dela večine naših delavcev. O izvoznih prizadevanjih boste te dni lahko brali v Kmečkem glasu, tokrat pa vas želim seznaniti z obsežnim prispevkom, ki je bil 29. septembra objavljen v Večernih novostih v Beogradu. Večernje novosti, ki imajo med jugoslovanskimi časopisi največjo naklado, so o naši delovni organizaciji že pisale, pred leti smo prispevek objavili tudi v Perutnarju.

Kot takrat objavljamo tudi v tej številki povzetek obsežnega prispevka v prevodu. Že na naslovi strani ta ugledni časopis opozarja bralce s fotografijo iz proizvodnje in uvodnim sestavkom na pomemben prispevek:

NISKI LET PREKO CENE
»Največji proizvajalec piščančjega mesa v državi »Perutnina« iz Ptuja se te jeseni sooča s problemom, ki presega domiselnost ekonomistov. Minula leta je ta kombinat proizvedel okrog 30 milijonov kilogramov piščančjega mesa, od tega ga je kar polovico izvozil v dežele Bližnjega vzhoda in Sovjetsko zvezo. Istočasno tudi domače tržišče vse bolj zahteva in išče piščance in izdelke iz Ptuja, ko v prodajalnah ni dovolj sočne teletine in svinjine. Medtem pa slovenski tovarni poleg velikih potreb po devizah, kvari račune svetovno tržišče, kjer je piščančje meso vedno cenejše, ker imajo nizke cene koruze in soje ...«

Sestavek je prirejen v obliki fotoreportaže s komentarjem na dveh straneh časopisa. Objavlje-

nih je kar deset fotografij, ki jih je v perutninski klavnici in pri kooperantih posnel reporter Večernih novosti Ratomir Radetić.

Takole začenja: »Na prvi pogled izgledajo hale »Perutnine«, ob pogledu na linije in tekoče trakove kot tovarna električnih aparatov za gospodinjstvo ali celo hale »Zastave« — kjer na vse strani visijo in potujejo avtomobili ...« V nadaljevanju predstavi zmogljivost, tehnično opremljenost in proizvodno soodvisnost delovnega procesa v klavnici in seveda soodvisnost vzreje in klavnice.

Pod naslovom »Moraju da gube!« opozori, da se je Perutnina v 75 letih tako razvila, da že dela v njej vsaki deseti Ptujčan. Nato predstavi celotno DO in proizvodnjo. Objektivno ocenjuje potrebe po izvozu, čeravno bi piščance rade volje porabili tudi doma in opozori na nujnost izgube dela dohodka zaradi nizkih cen piščancev na svetovnem tržišču, ki so odraz zelo nizkih cen surovin, predvsem koruze in soje. V prispevku je tudi izraženo začudenje, kako nam uspeva še kolikor toliko normalno proizvajati in izvažati ob teh velikih nesorazmerjih cen na svetovnem in domačem trgu.

V zaključku seznanja bralce s tesno povezavo in soodvisnostjo s kooperanti in prispevek Perutnine pri izboljšanju življenjskih pogojev kmetov kooperantov in krajev njihovega bivanja. Ob vsem, kar je reporter Ratomir Radetić videl in izvedel od kooperantov se čudi, da nj večjega interesa za tak način organizirane tržne proizvodnje.

Urednik

— da so delavci v TO oz. DSSS,

— da so psihofizično sposobni za izobraževanje oz. delo, za katero se izobražujejo,

— da uspešno opravljajo svoje delo in naloge.

Člen 48. se dopolni in nanovo glasi:

48. člen

Pravice in obveznosti delavcev, pri izobraževanju so:

— do kritja stroškov izobraževanja,

a) stroškov šolnine

b) stroškov enkratnega evidenčnega vpisa za letnik

c) stroškov prevoza z javnim prevoznim sredstvom na obvezna predavanja in vaje ter izpite (prvič)

— do nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela,

— da so po končanem šolanju v okviru možnosti in potreb razporejeni na druga ustrezna dela,

— da redno izpolnjujejo študijske obveznosti,

— enkrat letno oz. na zahtevo pristojne službe podajo podatke o poteku izobraževanja,

— da ostanejo na delu po končanem šolanju toliko časa kolikor je trajalo šolanje,

— da v primeru prekinitve izobraževanja oz. neuspešnega zaključka izobraževanja povrnejo vse stroške izobraževanja.

Zgoraj navedene pravice in obveznosti veljajo tudi za delavce, katerim se povrnejo stroški izobraževanja v drugi OZD.

V členu 97 se beseda »splošnega« črta.

V členu 107 se datum 1. 7. 1982 spremeni v 1. 10. 1982.

19. NOVEMBRA BOMO GLASOVALI

Prioritetna lista je potrjena

Odbor za stanovanjske zadeve in družbeni standard je na seji 10. 9. 1982 obravnaval ugovor prosilca za najemno stanovanje, zato podaja tolmačenje in dopolnjen predlog prioritetne liste. Ugovor na predlog prioritetne liste je v času 15 dnevne javne obravnave od 23. 8. do 6. 9. 1982 vložil:

MOLNAR Stanko iz TOZD Mesna industrija iz naslednjega razloga:

Tov. Molnar Stanko je z ženo Darinko v času prvega oglada v juniju stanoval kot najemnik privatnega stanovanja pri Jadranu Holubarju v Ptujju, Levstikova 3. Zaradi prodaje hiše se je moral po pogodbi izseliti. Dobil je 36

točk in bil 22. po vrstnem redu na prioritetni listi.

Sedaj stanuje kot najemnik privatnega stanovanja pri Ljubici Junger, Zagrebška 51 v zelo slabih razmerah, kar je ugotovila komisija za ogled stanovanj v sestavi: Tumpelj Slavko, Ivančič Nada in Mlakar Martin dne 8. 9. 1982.

Pripada mu 56 točk in je uvrščen na 9. mesto predloga dopolnjene prioritetne liste.

Ugovor prosilca za najemno stanovanje je bil ugodno rešen. Upoštevajoč ugovor je sestavljena dopolnjena prioritetna lista za najemna stanovanja, katero so potrdili delavski sveti TOZD in DSSS v enakem besedilu.

Dopolnjen predlog prioritetne liste prosilcev za najemna stanovanja za leto 1982

Zap. št.	Priimek in ime	TOZD	Stevilo točk
1.	Dukarič Milica	Mesna industrija	84
2.	Strmšek Anton	Commerce	83
3.	Kmetec Milica	Mesna industrija	80
4.	Ogrizek Marija	Mesna industrija	72
5.	Petek Ignac	Mesna industrija	68
6.	Purg Milan	Transservis	64
7.	Žiher Elizabeta	Perutninske farme	63
8.	Čuček Marija	Perutninske farme	58
9.	Molnar Stanko	Mesna industrija	56
10.	Volkner Janez	Mesna industrija	55
11.	Merc Minka	DSSS	55
12.	Širec Alojzija	Mesna industrija	54
13.	Ivanuša Zdravko	Mesna industrija	53
14.	Zajšek Alojz	Commerce	53
15.	Vogrinc Milena	Mesna industrija	52
16.	Mlakar Martin	DSSS	51
17.	Molnar Zdenko	Mesna industrija	50
18.	Ciglar Franc	DSSS	47
19.	Gerdak Irma	Perutninske farme	45
20.	Merc Marjan	Transservis	45
21.	Zajc Justina	DSSS	42
22.	Cvetko Frančka	DSSS	37
23.	Brec Anica	DSSS	36
24.	Bezjak Franc	Tovarna krmil	36
25.	Horvat Anica	DSSS	35
26.	Vidovič Marjana	Perutninske farme	35
27.	Lovrec Danica	DSSS	33
28.	Muratovič Marija	Commerce	30
29.	Kirbiš Jelka	DSSS	28
30.	Šeruga Vlado	Transservis	27
31.	Graj Venčeslav	DSSS	27
32.	Lah Marija	DSSS	22
33.	Podbreznik Jožica	DSSS	21
34.	Tkalec Andrej	TOK Hajdina	21
35.	Korošec Miran	Perutninske Farme	20

Razpoložljiva stanovanja so razdeljena takole:

Dvosobna stanovanja v Ptujju, Slovenjgoriška 1, naslednjim prosilcem:

1. DUKARIČ Milici, TOZD Mesna industrija — 4 člani
 2. KMETEC Milici, TOZD Mesna industrija — 4 člani
 3. ŠIREC Alojziji, TOZD Mesna industrija — 6 članov
- Stanovanja Rabelčja vas, blok A-1, naslednjim prosilcem:
TROSOBNO: PURG Milan, TOZD Transservis — 4 člani
DVO IN POL SOBNO:
PETEK Ignac, TOZD Mesna industrija — 4 člani
DVOSOBNO:
IVANUŠA Zdravko, TOZD Mesna industrija — 3 člani
ZAJŠEK Alojz, TOZD Commerce — 3 člani
ENO IN POL SOBNO:
MOLNAR Stanko, TOZD Mesna industrija — 2 člana
MERC Minka, DSSS — 2 člana
GERDAK Irma, Perutninske farme, 2 člana
Stanovanje, Krempljeva 3, Ptuj
ENOSOBNO: STRMŠEK Anton, TOZD Commerce — 1 član

Obrazložitev:

Stanovanja v Slovenjgoriški 1 so sprostili nosilci stanovanjske pravice Horvat Anton in Sajko Alojzija. Slednja sta bila v ta stanovanja vseljena, ker smo njuna prejšnja potrebovali za poslovne prostore na Potrčevi ul. in Miklošičevi ul.

Stanovanja v Rabelčji vasi so razdeljena po željah prosilcev za nova stanovanja in možnostjo plačila lastne udeležbe po kriterijih pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev.

Stanovanje v Krempljevi 3, Ptuj je sprostil nosilec stanovanjske pravice Petek Ignac, ki ima dodeljeno novo stanovanje v Rabelčji vasi, blok A-1. Stanovanje je staro, ponujeno je Strmšek Antonu, ki trenutno stanuje v baraki v Kidričevem.

2. Kadrovska stanovanja

Zaradi deficitarnosti poklicev veterinarja in delavcev v AOP predlaga odbor na predlog strokovnih služb, da se 2 stanovanji iz letošnjega stanovanjskega fonda določijo kot kadrovska in sicer dvosobno stanovanje za veterinarja in garsonjero oziroma enosobno za delavko v AOP centru.

Prošnja za sodelovanje pri zbiranju slovenske pripovedne slovstvene folklorne

V sekciji za ljudsko slovstvo pri Inštitutu za slovensko narodopisje (Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti) v Ljubljani je v pripravi zbirka slovenskega slovstvenega folklorne gradiva (bajke, povedke, pravljice, smešnice, uganke, pregovori), pri katerih želimo dati prednost novemu terenskemu gradivu.

Prizadevamo si, da bi bila zbirka kolikor mogoče popolna, zato se z zaupanjem in prepričanostjo, da naš klic ne bo zaman, obračamo tudi na cenjene bralce Ptujškega perutninarja z naslednjo prošnjo:

— prosimo in vabimo vas, da bi bajke, povedke, pravljice, smešnice, uganke, pregovore in mogoče še kaj podobnega, kar živi v vašem okolju ali zgolj le še v spominu iz mladih dni, zapisali in poslali na Inštitut za slovensko narodopisje na spodaj navedeni naslov. Veseli bomo, če se bo Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi, ugank, pregovorov pri omenjenem Inštitutu obogatil z vašim prispevkom, saj to pomeni kamenček več v mozaiku slovenske kulturne — v tem primeru slovstvene dediščine. Vaše delo bomo ustrezno citirali in na primernem mestu poudarili — kadar bo do predvidene izdaje pač prišlo.

Pri tem je treba opozoriti, da ne pridejo v poštev prepisi ali

obnove iz starih zbirk ljudskih pravljic, pripovedk ipd., saj te že imamo na razpolago in jih bomo vsekakor primerno upoštevali.

— druga možnost je ta, da nam sporočite naslove ljudi, za katere veste, da je z njimi ljudsko oz. ustno oz. folklorno izročilo še živo. Ob priložnosti bi jih obiskali sami in njihove pripovedi posneli na magnetofonski trak.

V vsakem primeru pa prosimo, da je naveden natančen naslov pripovedovalca, njegovi rojstni podatki in poklic in prav tako naslov in omenjeni podatki zapisovalca ter kraj in datum zapisa oz. pripovedovanja.

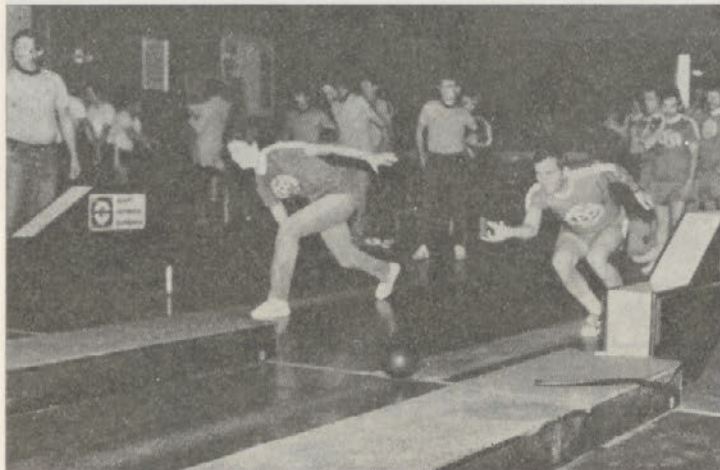
Zanesljivo pričakujemo vašo pošto in vas v tem upanju prav lepo pozdravljamo.

Marija Stanonik
Inštitut za slovensko
narodopisje, ZRC SAZU,
61000 Ljubljana
Novi trg 3

Pripis urednika:

Prepričani smo, da se v naših, kjer stanujejo naši delavci še najde veliko gradiva, ki ga zbira Inštitut. Tistim, ki ste preveč skromni ali boječji priporočamo, da se ojnate in sodelujete, lahko pa svoje prispevke ali predloge pošljete v naše uredništvo, kjer bomo uredili vse potrebno.

DŠI Koprivnica '82

Prizadevni pa tudi uspešni

Tradicionalno srečanje delavcev športnikov Podravke, Koke in Perutnine je letos 9. oktobra organizirala Podravka iz Koprivnice.

Podravko že dobro poznamo, saj smo o srečanjih v Koprivnici, že pisali. Kot običajno, tudi tokrat niso skoparili z gostoljubnostjo.

Po sprejemu in predstavitvi delovne organizacije gostiteljice je bila podana informacija, kje bo potekalo katero od tekmovanj. Organizatorjem ga je, kljub dobri pripravljenosti, krepko zagodlo vreme. Ves dan je deževalo, zato je bilo treba poiskati pokrit prostor za vse predvidene športne panno. Koprivničani so se resnično potrudili in organizirali vse potrebno, da je šlo kot po maslu. Odpadlo je le popularno vlečenje vrvi.

Uvrstitve so bile sledeče:

	I. mesto	II. mesto	III. mesto
Pikado ženske	Perutnina	Podravka	Koka
Kegljanje moški	Perutnina	Podravka	Koka
Kegljanje ženske	Podravka	Perutnina	Koka
Streljanje moški	Podravka	Perutnina	Koka
Streljanje ženske	Perutnina	Koka	Podravka
Mali nogomet moški	Podravka	Perutnina	Koka
Namizni tenis moški	Podravka	Koka	Perutnina
Namizni tenis ženske	Koka	Podravka	Perutnina
Šah moški	Podravka	Perutnina	Koka

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Počitniška praksa na farmi Sela

Medtem, ko so se nekateri starši s svojimi otroki odpravljali na morje in na počitnice, so se drugi šolarji odločili, da bodo del svojih počitnic prebili kar ob delu. To ugodnost so jim nudili na farmi Sela. Res je, da je bilo od začetka še težko, ampak kmalu smo se privadili.

Delo na farmi Sela je precej zahtevno in precej raznolično. Ločita se dve stroki delavcev; krmilke, ki delajo na objektih in sortirke, ki delajo v sortirnici. Pri dveh strokah je delo zelo pestro in zanimivo. Kljub temu,

da smo se dobro počutili na delovnih mestih in da nam ni bilo nikoli dolgčas, pa smo imeli zelo radi čas malice, saj je že marsikomu krulilo po želodcu. Pogovarjali smo se tudi o delih, ki smo jih opravljali, saj je bilo vedno kaj novega in zanimivega.

Delo nam je postalo všeč in ob koncu nam je bilo kar žal, da smo se morali raziti. Sicer pa, mogoče se bomo videli spet prihodnje leto, ko bo spet tudi veliko novic in zanimivosti, ki se bodo kopičile ob »vsakdanjem« delu.

Jožica Lozinšek

Priložnost, ki je ne kaže zamuditi

Ko razmišljamo o knjigah jadicujemo, kako draga je slovenska kultura. Da je to delno res ne gre zanikati, saj imamo Slovenci, ki smo maloštevilni narod, svoj jezik in svojo kulturo, zato pa tudi male naklade knjig. Male naklade pa so res drage. Da bi le prišli do dobre knjige nam vsako leto pomaga PREŠERNOVA DRUŽBA iz Ljubljane, ki pripravlja bogate izbore del po res sprejemljivih cenah.

Letošnjo zbirko lahko kupite že za 400.— din, kar je toliko kot velja 10 litrov bencina, ki pa ga tako primanjkuje. Ker se bomo manj vozili, bo še več časa za dobro knjigo. Da se boste lažje odločili, objavljamo ponudbo Prešernove družbe.

NAJCENEJŠE KNJIGE

Tako kot vsako leto bo Prešernova družba tudi letos ob obletnici rojstva dr. Franceta Prešerna izdala svojo »Redno letno knjižno zbirko«, ki jo v množični nakladi dvajset tisoč izvodov po zares dostopni ceni prejmejo člani in drugi naročniki — bralci Prešernove družbe:

1. Prešernov koledar za leto 1983 (z barvnimi reprodukcija-

mi odličnega slovenskega slikarja Nikolaja Omerze in raznovrstnimi drugimi zanimivostmi)

2. Polona Škrinjar: PAVLA, povest

3. Miran Ogrin: PO STOPI NJAH ALEKSANDRA VELIKEGA, potopis

4. Živojin Gavrilović: IGMANCI, roman

5. Mira Ružič: BITI ALI NE BITI, knjiga proti onesnaževanju in za varstvo okolja

6. Aleksander Cordell: MORTYMERJEVI, roman — nagradna knjiga (brezplačno jo prejmejo člani Prešernove družbe, ki so poravnali članarino do 30. 6. 1982).

Cena vseh šestih, v platno vezanih knjig je 850 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 700 dinarjev (brez nagradne knjige). Cena vseh šestih knjig v mehki (broširani) vezavi pa je 500 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 400 dinarjev (brez nagradne knjige).

Vsem, ki »Prešernove zbirke« še niste naročili pri poverjeniku Prešernove družbe ali v knjigarni, priporočamo, da to čimprej storite, lahko tudi s spodnjo naročilnico.

NAROČILNICA

Naročam letno knjižno zbirko Prešernove družbe s Prešernovim koledarjem 1983:

1. vezano v platno — z nagradno knjigo	850 din
2. vezano v platno — brez nagradne knjige	700 din
3. broširano — z nagradno knjigo	500 din
4. broširano — brez nagradne knjige	400 din

Knjige mi pošljite na naslov:

Naročnino bom poravnal:

- a) po povzetju
b) v zaporednih mesečnih obrokih po najmanj 200 din

Datum:

Podpis:

Naročilnico izpolnite, odrežite in pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Borsetova 27, lahko pa tudi na naslov uredništva od koder bomo posredovali vsa naročila. Urednik

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in tasta ing. Iva TOMAŽIČA-Mirka, se iskreno zahvaljujemo vsem njegovim bivšim sodelavcem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in s tem počastili njegov spomin.

Posebej se še zahvaljujemo vodstvu kolektiva za izkazano pomoč, govornikom, pevcem, tovarišem in tovarišicam, ki so stali ob zadnji straži.

Vsem, ki ste sočustvovali z nami še enkrat iskrena hvala.

Žena Vida, hčerki Mani in Taša

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi mojega očeta Antona Purga, se zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujem sodelavcem in sindikalni organizaciji za darovane vence.

Milan Purg

Iz preglednice je razvidno, da je Podravka iz Koprivnice osvojila 5 prvih, 3 druga in 1 tretje mesto. S tem rezultatom je postala prvak v skupni uvrstitvi. Drugouvrščena je bila Perutnina, ki je trikrat zmagala, štirikrat je bila druga in dvakrat tretja. Največ smole so imeli tekmovalci Koke iz Varaždina, ki so zmagali le enkrat, dvakrat so bili drugi, zadnje mesto pa jim je ostalo v šestih disciplinah.

Perutninarji bi sicer z uvrstitvijo lahko bili zadovoljni vendar je kot na dlani, da bi lahko tudi zmagali, če bi imeli vse ekipe izpolnjene. Tretje mesto so namreč dobili v namiznem tenisu moški, najbrž zato, ker sta igrala le dva igralca, tretjega pa v vsej Perutnini ni bilo moč najti. Nekateri so igrali v drugih disciplinah, drugi so bili zadržani, nekaterim se pa ni ljubilo igrati, kar se je primerilo že večkrat. Še slabše je bilo pri ženskah. Čeravno se je že lani vedelo, da bodo tudi ženske tekmovalce v namiznem tenisu, kljub večkratnim pozivom, tudi v Perutninarju, nismo uspeli organizirati ekipe. Naj to pomeni, da ni interesa ali da se organizator ni dovolj potrudil?

Žal pa smo dosegli prvo mesto izven konkurence v najbolj nečastni disciplini. Ne vem sicer, če je bila ekipa kompletna ali ne, vendar so trije-štirje posamezniki prekosili vse tekmovalce v praznjenju steklenic pa tudi v obnašanju niso bili za vzor. Ker so to vsa leta isti posamezniki, bi bilo verjetno bolje tekmovalce brez njih, čeravno bi s tem izgubili nekaj točk, bi pa ohranili ugled.

Seveda je bilo treba teh nekaj in njihove najboljše »sodelavce« v avtobusu čakati še celo uro po napovedanem času za vrnitev v Ptuj. Prihodnje leto se bo organizator tega najbrž spomnil in zbral take tekmovalce, ki vedo tudi, kaj je disciplina. Najbrž tudi uspeh ne bo izostal.

8. delavske športne igre so za nami, na svidenje na 9. igrah Ptuj 83.

Zagrizen boj

Nekje pa sem le prvi

Tudi tek s pokali je bil izven konkurence

L. C.

		PERUT- NINAR	BICI- KLIST	ZVAREK PRE- VRETEK	SLOVEN- PRAMSKI REŽISER (MILKO)	JADRAN- SKA LUKA	GRŠKA BO- GINJA	ŠESTI MESEC	LILI NOVY		
SESTAVK EDI KLASINC		KONEC ZIVJE- NJA		JEZERO PRI MANIKI		PREBI- VALKA IRSKE		ZLIV VODA		TRISAN- TRALSKI VZOREC	
MEŠANA OPOZNA PIZAGA		PRIKLA- DEN		JANSKI SAHIST MOSKO IME				JOŽE SMIT DUŠIK		JANKO (LJUBK.) PEVKA PRODNIK NASELJE	
SESTAVK EDI KLASINC		KONEC ZIVJE- NJA		JEZERO PRI MANIKI		PREBI- VALKA IRSKE		ZLIV VODA		TRISAN- TRALSKI VZOREC	
USES- NITEV		DELAVEC V MARTI- NARNI		KRAJ PRI PLANINI		PODLOČ- NIKOVO DELO		ANTO- LOPA KRAPINA		FERDO KOŽAR GRŠKI KIPAR	
DOPISU V GLASILU		PLEVEL PETER FALK		VOJVOD. POKRAJ DEL RIBE KOŽE		OZKA MOTIKA KILOVOLT		KOVNO PEVEC PESTNER		BISTRO- UMNOST DOPISU V GLASILU PTUJSKI PERUT- NINAR	
MESTO SEVERNI BABILONI		MESTO NA JAPON- SKEM				LUKA V GRČITI (ITALI)		JADRAN- OTOK HISNI DUH		LUPE VELEZ FRANCI PRAŠEK	
								OZEMICE RIMSKA6		VNO- SITEV	
										SOVJET. RESTRATNI PEVEC	